

Svar på spørsmål frå Alexander Fosse Andersen (Sp) om tiltak for å hindre målbyte i den vidaregåande skulen

Spørsmål frå Alexander Fosse Andersen (Sp):

Tysdag 23.02 var det møte mellom Noregs Mållag, Hordaland Mållag og politisk og administrativ leiing i Vestland fylkeskommune. Eit tema som dukka opp var målbyte i den vidaregåande skulen. Dette er eit tema som har vore diskutert i fylkeskommunen tidlegare og som heilt sikkert kjem til å bli sett på dagsordenen seinare òg. For å sette inn tiltak for å hindre ufrivillig målbyte treng ein kunnskap om kvifor målbytet skjer og kva tid det skjer. Som eit leiande nynorskfylke er det veldig viktig at Vestland aktivt jobbar for å leggje tilhøva til rette slik at ungdomar kan halde fram med ynskt skriftspråk.

Eg har difor desse spørsmåla til opplæringsdirektøren:

1. *Kva kunnskap har ein om årsaker til målbytet mellom grunnskulen og vidaregåande*
2. *Kva tiltak gjer Vestland fylkeskommune for å hindre ufrivillig målbyte mellom grunnskulen og vidaregåande?*
3. *Kva tiltak ser opplæringsdirektøren føre seg at fylkeskommunen kan gjere?*

Fylkesdirektøren har følgjande svar:

1. Kva kunnskap har ein om årsaker til målbytet mellom grunnskulen og vidaregåande

Det er lite forskning og dokumentasjon på årsaker til at ungdom byter målform, men [PROBA samfunnsanalyse sin rapport 2014 - 07: Undersøkelse av nynorsk som hovudmål](#) peikar på at:

- elevane opplever det som enklare med bokmål sjølv etter ti år med nynorsk som hovudmål kan virke overraskande. Samtidig er påverknaden frå bokmål svært omfattande. Bokmål dominerer både på tv, radio, Internett, i trykte medium og i bøker. Elevane synest dei møter nynorsk lite utanom den delen dei får på skulen, spesielt viss dei ikkje kjem frå ein stad med veldig sterk tilknytning til nynorsk.
- elevane som held fram med nynorsk grunngir det med at nynorsken viser kvar dei kjem frå og er del av den dei er. Dei opplever at nynorsk språk og dialekt er del av identiteten deira.
- forskning viser til læraren som ein avgjerande faktor for elevane si læring (Hattie 2009). Utan lærarar med kompetanse i nynorsk, kan heller ikkje elevane utvikle skrivekompetansen sin i nynorsk fullt ut. Utan lærarar som meistrar og har innsikt i nynorsk, mister også bokmålelevar eit viktig kunnskapstilfang.

2. Kva tiltak gjer Vestland fylkeskommune for å hindre ufrivillig målbyte mellom grunnskulen og vidaregåande?

Fram til og med 7. trinn må elevane bruke same hovudmål som skulen i dei skriftlege arbeida sine. Frå og med 8. trinn vel elevane sjølv om dei vil bruke bokmål eller nynorsk i eige arbeid, jf. opplæringslova [§ 2-5 første ledd](#).

Når elevane søker vidaregåande opplæring gjennom VIGO, møter dei val av målform. Dette valet er innstilt på nynorsk og elevane må aktivt gå inn og endre målforma til bokmål dersom eleven ønskjer den målforma. Om eleven ikkje har endra målform og ønskjer bokmål, er det uproblematisk å endre i oppstarten av skuleåret.

Fylkesdirektøren vil undersøkje om VIGO kan endre førehandsinnstillinga på nynorsk til eit obligatorisk val mellom ulike målformer.

3. Kva tiltak ser opplæringsdirektøren føre seg at fylkeskommunen kan gjere?

PROBA samfunnsanalyse sin rapport som er vist til i spørsmål 1, peikar mellom anna på at:

- *Enkle grep, som at alle lærarane og skoleleiinga er bevisste minoriteten av nynorskelevar og legg til rette undervisninga for dei, kan gjere skulekvardagen betre for nynorskelevane, og i sin tur gi positive haldningar og oppleving av at nynorsk er viktig for både desse elevane og i samfunnet generelt. Slik det er no, kviler ansvaret for å føre nynorsken vidare i stor grad på enkeltpersonar.*

Fylkesdirektøren vil nytte dei fagleg- pedagogiske nettverka til arbeidet for å likestille målformene. Dette er særst viktig i val av læremiddel, som til dømes trykte medium, bøker og lokalt utarbeidde oppgåver.

I tillegg vil fylkesdirektøren følge opp val av målform gjennom dialog og oppfølging av dei vidaregåande skulane.